

ματα (περὶ ὧν ἔρα τὰ ὑπὸ τὴν ὑπ' ἀρ. 26 ἀπόφασιν σημειούμενα), συνεδέοντο δὲ ἀμέσως καὶ ἦσαν συνέχεια τῶν περὶ αὐτῶν βυζαντινῶν συνηθειῶν. Περὶ ψυχικῶν, Γ. ΜΑΡΙΔΑΚΗ, Τὸ Ἀστικὸν δίκαιον κλπ. ἐνθ' ἀν., 273 ἐπ., Ι. ΒΙΣΒΙΖΗ, Ναξιακὰ κλπ. ἐνθ' ἀν., 146 ἐπ. καὶ Γ. ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ, Νομικὰ ἔγγραφα Σίφνου, ἐνθ' ἀν., 423 ἐπ. Εἰς τὰ Ναξιακὰ, ἐνθ' ἀν., δὲν ὑποστηρίζω, ὡς ἀναφέρει ὁ Γ. ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ, ἐνθ' ἀν., ὅτι τὸ ἀμετάκλητον τοῦ ψυχικοῦ ἐν Νάξῳ εἶχε φραγκικὴν τὴν καταγωγὴν, ἀλλ' ἀπλῶς διαπιστῶ τὴν ὁμοιότητα ἐν τούτῳ μεταξὺ τῶν κρατούντων ἐν Νάξῳ καὶ ἐν Ἰταλίᾳ). (Παραδείγματα ψυχικῶν εἰς βυζαντινὰς διαθήκας πρὸς εἰς Κ. ΑΜΑΝΤΟΥ, Περὶ τῶν βυζαντινῶν διαθηκῶν, ἐν ἀνατύπῳ ἐκ τῶν Πεπραγμένων τοῦ Θ' Διεθνoῦς Βυζαντινολογικοῦ Συνεδρίου Θεσσαλονίκης, Τόμ. Β', Ἀθῆναι, 1955).

21. ἐζωοθρέφουντον = διατρέφοντο.

26. ὁρδινάριο = ἐκ τοῦ ἰταλ. ordinario, σύνγηθες.

27. σιάμπιλε = ἐκ τοῦ ἰταλ. stabile, ἀκίνητος περιουσία.

27. μόμπιλε = ἐκ τοῦ ἰταλ. mobile, κινητὴ περιουσία.

41

Λυτὰ Μ. 5. Πρωτότυπον. Ἀπόφασις Ἐπιτρόπων Μυκόνου τῆς 5 Μαΐου 1694.

Διάδικοι. Βασιλική, ἀνδραδέλφη τοῦ ἐναγομένου, καὶ ὁ υἱὸς τούτου — Ἰωάννης τοῦ Τριαντάφυλλου.

Μετάθεσις χρέους.

Εἰς δόξαν Χριστοῦ, ἀμὴν. 1694 Μαγίου 5.

||² Τὴν σήμερον ὁ ἐβγενέστατος ἀφέν|της| Ἀντώνης Πετρῆς καὶ ἐβγενέστατος ἀφέν|της| Γιαννάκης Ὁστο||³βίκης, ἐπίτροποι καὶ κριτᾶδες τῆς νήσου Μυκόνου, ἐρχόμενοι εἰς τὴν ἀκρόασιν τῆς δι||⁴αφορᾶς γενομένης ἀνάμεσα εἰς τὸν Ἰωάννη τοῦ Τραντάφυλλου καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ἡ κουνιάδα||⁵ του ἡ Βασιλικὴ καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἄνωθεν Ἰωάννη, πρετεντέροντας κάποιοι χρεωφελέτες νὰ πλε||⁶ρωθοῦν ἀπὸ τὴν ἄνωθεν Βασιλικὴν κάποιο χρέη, ὅπου ἡ ἀδελφὴν τῆς ἡ ποτὲ Ἐρήνη,||⁷ γυνὴ τοῦ ἄνωθεν Ἰωάννη, εἶχεν κάμει· ἀκόμα κρατῶντας οἱ ὅμοιοι χρεωφελέτες καὶ τὸ πρᾶ||⁸μα τῆς ὁμοίας Ἐρήνης. Καὶ τὴν σήμερον ὁ υἱὸς τοῦ τοῦ ἄνωθεν Ἰωάννη πρετεντέροντας τὸ σι||⁹δεροκέφαλο ὡς γυναικοπρούκι τῆς μάννας του, ποὺ εἶναι τόσο τὸ πρᾶμα, ὅπου οἱ χρεωφελέ||¹⁰τες τοῦ βχστοῦν, ὡσὰν καὶ τὸ ἐπίλοιπο, ὅπου εἰς τὸ προκοσύμφωνον τῆς μάννας του φαίνεται· καὶ||¹¹ ἡ ἄνωθεν Βασιλικὴ πρετεντέροντας νὰ πλερώσῃ ὁ ἄνωθεν Ἰωάννης τὰ ὅσα ἐχρεώθην||¹² ἡ γυναικὶν του, ἡ ποτὲ ἄνωθεν Ἐρήνη, κατὰ τὴν διαθήκη, ὅπου εἰς τὴν ἀρρωστίαν||¹³ τῆς αὐτῆς τῆς ἤκαμεν ἡ ὁμοία Ἐρήνη στοὺς 1694 Φλεβαρίου 9, τὴν ὁποίαν ἡ ἄνωθεν||¹⁴ Βασιλικὴ τὴν ἐπρεζεντάρει τὴν σήμερον τῶν ἄνωθεν ἀφεντῶν. Μιλῶντας τὰ δικαιώ||¹⁵ματά τωνε, παρὸν καὶ τὰ δύο μέρη. Καὶ οἱ ἄνωθεν ἀφέντες καταλεπτῶς καὶ μὲ μεγάλην||¹⁶ στόχασιν γροικῶντας τὰ ὅσα ἐμίλη-

σαν οί ἄνωθεν νιτερεσσᾶδοι καὶ θεωρῶντας τὴν ἄνω||¹⁷θεν διαθήκη, ἅπου εἰς τὴν ἀρ-
ρωστίαν τῆς ἡ ἄνω ποτὲ Ἑρήνη ἤκαμεν, καὶ ἐπειδὴ ἄμνό||¹⁸γει φοβεροὺς ὄρκους μέσα
εἰς τὴν διαθήκη καὶ νομινάρει, πῶς τὸ χρέος νὰ τὸ ἤκαμεν||¹⁹ ἡ ὁμοία Ἑρήνη διὰ τὰ
χαράσια, κριθάρι καὶ ἄλλα, μπεζόνια τοῦ ἀντρογύνου. ||²⁰ ἀκόμα νομινάρει πῶς δὲ με-
τέχει ἡ ἀδελφήν τῆς ἀπὸ τὸ ὅμοιο χρέη. Διὰ τοῦτο, τὸ ||²¹ ὄνομα τῆς ἁγίας Τριάδος,
κράζουν ἀπὸ τὸ ὅποιο καὶ τὰ ἐξῆς, κρίνουν καὶ ἀποφα||²²σίζουν νὰ πλερώνη ὁ ἄνωθεν
Ἰωάννης ἀπὸ τὸ δικόν του ὅλο τὸ χρέη, ὅπου ἡ ἄνωθεν διαθήκη||²³ νομινάρει, διὰ
ν' ἀπομένῃ ἐλεύθερο τὸ γυναικοπρούκι εἰς τοῦ κληρονόμου τὰ χέρια. ||²⁴ Καὶ ἂν ὁ ἄνω-
θεν Ἰωάννης κανένα καιρὸ εἶχεν γυρέψει νὰ βγάλῃ τὸ παιδί ἀπὸ κοντά του, ||²⁵ νὰ
ἀνεστήνῃ πρῶτα τὸ προκοσύμφωνον τῆς γυναίκας του, τῆς ποτὲ Ἑρήνης, ὅπου εἶναι
κα||²⁶μωμένο στοὺς 1671 Αὐγούστου 25, καὶ νὰ τὸ δώνῃ εἰς τὰ χέρια τοῦ ἄνωθεν
παιδίου του. Ἔσι||²⁷ ἔκριναν καὶ ἐποφάσισαν καὶ θέλει γράψουν καὶ ὑπὸ χειρός των.

||²⁸ Ἀντώνης Πετρῆς βειβαιγώνω |ἐπίτροπος| τὰ ἄνωθεν.

||²⁹ Γιαννάκης Ὁστοβίκης ἐπίτροπος Μυκόνου βεβαιώνω τὰ ἄνωθεν.

||³⁰ Ἰωάννης Χαδεμένος καντζηλλιέρης.

²⁸ αντονης πετρης βειβειγονο |επητροπος| τα ανοθεν ||²⁹ γηανακις οστοβικις επητροπος μικονου
βεβεονο τα ανοθεν ||³⁰ ιω(αννης) χαδεμενος καντζηληέρης.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ Ἡ ἀποβιώσασα σύζυγος τοῦ ἐναγομένου Εἰρήνη ἐφέρετο ὡς ὀφει-
λέτις ἐκ δανείου πρὸς τρίτους. Μετὰ τὸν θάνατόν τῆς οἱ δανεισταὶ ἐζήτησαν νὰ πλη-
ρωθοῦν παρὰ τῆς ἀδελφῆς τῆς Βασιλικῆς, ὡς συνοφειλέτιδος, καὶ τοῦ υἱοῦ τῆς, ὡς
κληρονόμου τῆς μητρὸς του. Μάλιστα δέ, πρὸς ἀσφάλειαν τῆς ἀπαιτήσεώς των οἱ δα-
νεισταὶ εἶχον λάβει εἰς τὴν κατοχὴν των καὶ προικῶν περιουσίαν τῆς Εἰρήνης. Οἱ
ἐνάγοντες προσφεύγουν εἰς τὸ δικαστήριον, ζητοῦντες ν' ἀναγνωρισθῇ ὀφειλέτης ὅλο-
κλήρου τοῦ χρέους ὁ ἐναγόμενος σύζυγος, ὡς ἐπίσης νὰ δώσῃ οὗτος εἰς τὸν ἐκ τῶν
ἐναγόντων υἱόν του καὶ τὴν ὑπόλοιπον προῖκα τῆς μητρὸς του. Ἡ Εἰρήνη κατὰ τὴν
τελευταίαν ἀσθένειάν τῆς εἶχε συντάξει διαθήκην, εἰς τὴν ὁποίαν ἐβεβαίουν καὶ δι' ὄρ-
κων, ὅτι συνῆψε μὲν αὕτη τὰ δάνεια, ἀλλὰ διὰ νὰ πληρώσῃ τὸν ἑγγειον φόρον (χα-
ράτσι), διὰ τὴν ἀγορὰν κριθῆς καὶ ἄλλας οἰκογενειακὰς ἀνάγκας καὶ ὅτι τὰ χρέη
ταῦτα οὐδόλως ἀφεώρων τὴν ἀδελφήν τῆς Βασιλικήν. Τὸ δικαστήριον πεισθὲν ἐκ
τῶν ἐκτεθέντων ὑπὸ τῶν διαδίκων ὡς καὶ ἐκ τῆς διαθήκης, ὅτι τὰ χρέη συνήφθη-
σαν πρὸς διατροφὴν τῆς οἰκογενείας καὶ πληρωμὴν τῶν φόρων, ἤτοι ὑποχρεώσεων
βαρυνουσῶν κατὰ νόμον τὸν σύζυγον, ἀποφαίνεται, ὅπως πληρώσῃ ταῦτα ὁ ἐναγό-
μενος ἐκ τῆς ἰδίας του περιουσίας καὶ ν' ἀπομείνῃ ἐλευθέρα ἡ προῖξ τῆς Εἰρήνης
εἰς τὸν ἐνάγοντα υἱὸν ὡς κληρονόμον τῆς. Ἐὰν δὲ ὁ ἐναγόμενος πατὴρ ἤθελε τυχὸν
παύσει νὰ συνοικῇ καὶ διατρέφῃται μετὰ τοῦ υἱοῦ του, τότε νὰ διαχωρισθῇ ἡ ἐν τῷ

προικοσυμφώνῳ ἀναγραφομένη προῖξ τῆς μητρὸς, καὶ νὰ παραδοθῇ εἰς τὸν υἱόν. Φαίνεται, ὅτι οὗτος ἦτο ἀνήλικος εἰσέτι, ὁ δὲ πατὴρ διεχειρίζετο τὴν προῖκα ὡς ἀσκῶν τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ υἱοῦ του, μόνου κληρονόμου τῆς μητρικῆς προικὸς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. 5. 7. 9 - 10. *χρειωφελέτες* = οἱ δανεισταὶ (Περὶ τοῦ ὅρου βλ. Κ. Δ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΥ, Ἡ πρώτη ἐλληνικὴ μετάφρασις τοῦ Γαλλικοῦ Ἑμπορικοῦ κώδικος καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς διδάγματα, εἰς Ἀρχεῖον Ἰδιωτικοῦ δικαίου, I' (καὶ εἰς ἀνά-τυπον), 470 ἐπ.

8 - 9. *σιδεροκέφαλο*. Ὁ ὅρος ἐκυριολεκτεῖτο ἐπὶ ἰδιαιτέρου εἴδους κτηνομισθώ-σεως, καθ' ἣν ὁ παραχωρῶν τὰ ζῶα ἐκμισθωτῆς ἐπέβαλεν εἰς τὸν πρὸς ὃν ἡ παρα-χώρησις μισθωτὴν ποιμένα, ὅπως κατὰ τὴν λύσιν τῆς συμβάσεως ἀποδίδῃ πάντοτε ἴσον κατ' εἶδος καὶ ἀριθμὸν ζῶα πρὸς τὰ παραχωρηθέντα, ἔστω καὶ ἐὰν ἀκόμη ἀπωλέσθησαν ταῦτα, ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει, ἐκ τυχαίας αἰτίας. Ὡνομάζοντο δὲ τὰ ζῶα ταῦτα *σιδεροκέφαλα*, ὥσει μὴ ἀπέθνησκον ποτέ. (Ἡ σύμβασις αὕτη ἦτο λείαν διαδε-δομένη κατὰ τὸν Μεσαίωνα καὶ ἐν τῇ Δύσει. Βλ. Π. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ (ἐκδ. Κ. Φουρκιώτη) Ἑνοχικὸν § 363. P. VIOLETT, *Histoire du droit civil Français*³ (Paris, 1905), σ. 813 (§ 761). G. SALVIOLI, *Storia del diritto Italiano*⁹ (To-rino, 1930), § 649, 867). Κατὰ τὸ ἐλληνιστικὸν δίκαιον τῶν παπύρων, εἰς ὃ ἦτο ὡσαύτως γνωστὴ ἡ σύμβασις αὕτη, τὰ ζῶα ἐκαλοῦντο «*ἀθάνατα*» (βλ. εἰς P. MEYER, *Juristische Papyri. Erklärung von Urkunden zur Einführung die Juristi-sche Papyruskunde* (Berlin, 1920), ἀρ. 40, (σ. 133)). Εἰς τὴν παροῦσαν ὁμῶς ἀπόφασιν, τὸ *σιδεροκέφαλο* δὲν χρησιμοποιεῖται πρὸς δήλωσιν τοιαύτης συμβάσεως, ἀλλὰ πρὸς χαρακτηρισμὸν τῆς προικὸς τῆς γυναικὸς, ἣτις ἔπρεπε ν' ἀποδοθῇ ὅπως-δήποτε οἶονεὶ ὡς ἄφθαρτος. Ὁ ὅρος οὗτος ἐπὶ προικὸς ἀπαντᾷ καὶ εἰς τὰ ἐγγράφα ἔθιμα τῆς Θήρας καὶ Ἀνάφης τοῦ 1797 (ΖΕΠΩΝ, J. G. R., VIII, 509).

17. *ἄπου* ἀντὶ ὅπου.

17 - 18. *ἀμνόγει* = ὁμνυμι, ὁμνῶ (βλ. Γ. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙ, *Μεσαιωνικά καὶ Νέα Ἑλληνικά*, Α' (Ἀθῆναι, 1905), ἀμνῶ, ἀμνόγω.

19. *μπεζόνια* = ἐκ τοῦ ἰταλ. *bisogna*, ἀνάγκη.

42

Λυτὰ Μ. 5. Πρωτότυπον. Ἀπόφασις Ἐπιτρόπων Μυκόνου τῆς 11 Ἰουνίου 1694.

Διάδικοι. Κυριακὴ θυγάτηρ τῆς Ἀννούσας τοῦ Γαργάλου — τὰ τέκνα τοῦ ποτὲ Λοῖζου Γύζη.

Ἀκύρωσις ἀγοραπωλησίας.

1694 Ἰουνίου — 11 Μύκονο.

||² Τὴν σήμερον ὁ ἐντιμότατος καὶ ἐβγενέστατος ἀφέντης Ἀντώνης Πετρῆς